

0109

A

Total No. of Questions—16

Total No. of Printed Pages—4

Regd. No.

Part II

SANSKRIT, Paper - I

(Second Language)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Note:

1. All questions should be attempted.
2. Question Nos. 1, 2 & 3 should be answered in the medium of instructions of the candidate.
3. The remaining questions should be answered in Sanskrit (Devnagari Script) only.
4. The bits of a question should be attempted together.

सूचना :-

1. सर्वे प्रश्नाः समाधेयाः ।
  2. प्रथम, द्वितीय, तृतीय प्रश्नान् विहाय अन्ये प्रश्नाः संस्कृतभाषयैव (देवनागरी लिप्या) समाधेयाः ।
  3. अंशयुक्तस्य प्रश्नस्य अन्तर्गतांशाः एकत्रैव समाधेयाः ।
- I. एकं श्लोकं पूरयित्वा, तस्य भावं लिखत । 1×6=6
1. परिवर्तिनि ..... समुन्नतिम् ॥
  2. दुर्जनः ..... भयङ्करः ॥
- II. एकं निबन्धप्रश्नं समाधत्त । 1×6=6
1. रामस्य वनवासं वर्णयत ।
  2. नारदतुम्बुरौ उभयोः तारतम्यं कथं ज्ञातवन्तौ ?

0109-A

P.T.O.

आत्मनः उपहसन्ति इति अमन्यन्त । ततः क्रुद्धाः ते शुकानां कुलायानि सर्वाणि
उच्छिद्य अधः पातयामासुः ।

नीति- मूर्खाणां हितोपदेशः अपि प्रकीर्णो भवति न तु शान्तये ।

1. वटवृक्षे शुकाः कथं वसन्ति स्म ?
2. मर्कटाः कथम्भूताः वटवृक्षम् आश्रयन्त ?
3. मर्कटाः किमिति अमन्यन्त ?
4. क्रुद्धाः मर्कटाः किम् अकुर्वन् ?
5. अस्याः कथायाः का नीतिः ?

XII. चत्वारि सन्धिनामनिर्देशसहितं विघटयत । 4×2=8

1. गजाननः	2. महोत्सवः	3. समैव	4. वाण्येका
5. गुरवे	6. उदरेऽर्भकम्	7. कवीन्द्रः	8. हरये

XIII. चत्वारि सन्धिनामनिर्देशसहितं सन्धत । 4×2=8

1. शुभ + अङ्गः	2. गुण + उत्तमः	3. महा + ऐक्यता
4. प्रति + उपकारः	5. तौ + अत्र	6. के + अपि
7. विद्या + अर्थी	8. सु + आगतम्	

XIV. द्वयोः शब्दयोः अन्त-लिङ्ग-वचनमात्रनिर्देशसहितं रूपाणि लिखत । 2×4=8

1. कवि	2. सीता	3. मधु

XV. द्वयोः धाव्योः निर्दिष्टानि लकाररूपाणि लिखत । 2×3=6

1. भवतु	2. पठति	3. अगच्छत्	4. लभते

XVI. संस्कृतभाषया अनुवदत । 5×1=5

1. Let the teacher be your God.
2. Speech is the ornament.
3. Speak truth.
4. Boy studies Sanskrit.
5. Helping others is the merit.

3. कृष्णः सिन्धुं किमाह ?
4. नारदः कीदृशः इत्येष गण्यः स्यात् ?

VIII. द्वौ लघुप्रश्नौ समाधत्त ।

1. दशरथः कस्य शब्दं वृथाव ?
2. वणिजो धनपालितस्य का बभूव ?
3. भगवता समुद्रः किमिति अभिहित ?
4. जगदीशः कान् गृहीत्वा परिशीलयति स्म ?

2×3=6

IX. एकेन पदेन समाधत्त ।

1. कः पशुः भवति ?
2. गुहः कः ?
3. सलिले अयगाढं द्रोणं कः जग्राह ?
4. यमस्य दयिता पुरी का ?
5. मुनिद्वन्द्वं कीदृशम् आजनेयम् ऐक्षिष्ट ?

5×1=5

X. एकेन पदेन समाधत्त ।

1. धिरायुः कं वीवरण्ये अभिषिक्तवान् ?
2. धनपालितः कीर्तिसेनां कस्मै ददौ ?
3. कः दुर्जयः ?
4. विहगोत्तमः कः ?
5. जगदीशः किं शास्त्रं प्रति आकृष्टः अभयत् ?

5×1=5

XI. संवित्परीक्षा - अधोनिर्दिष्टकथां पठित्वा, प्रश्नान् समाधत्त ।

5×1=5

हितोपदेशो मुख्याय

गोदावरीतीरे महान् वटवृक्षः आसीत् । तस्मिन् बहवः शुकाः नीडानि निर्माय वसन्ति स्म । एकदा महती वृष्टिः आसीत् । तदा केचन मर्कटाः आपादमस्तकं क्लिन्नाः तं वृक्षम् आश्रयन्त । तान् वृष्ट्या जातानुकम्पाः शुकाः भोः सुष्माकं मनुष्याणाम् इव पाणिपादम् अस्ति खलु । तत् किं सूर्यं कुलायानि न निर्माथ ? अस्मान् पश्यत । नीडवन्तः वयं वर्षासु अपि सुखेन जीवामः इति अवदन् । तत् श्रुत्वा मर्कटाः शुकाः

III. एकं निबन्धप्रश्नं समाधत्त ।

1. कीर्तिसेनायाः वीरतां सोदाहरणं विशदीकुरुत ।
2. शिविचक्रवर्तिनः भूतदयां विवृणुत ।

4×2=8

IV. चतुर्णां प्रश्नानां समाधानानि लिखत ।

1. निपुणः चेत् यणिक् किं कृत्वा सुखी भवति ?
2. हीरालालस्य माता कति रोटिकाः निर्मितवती ?
3. पेटिका कैः पूरिता आसीत् ?
4. राज्ञः सुकृत शर्मणः प्रासादः कैः अलङ्कृतः ?
5. संजीवस्य पिता किमभिधाय राजीवम् अभ्यनन्दत् ?
6. अब्दुल् कलामः कैः पुरस्कारैः सम्मानितः ।
7. एकदा नीलाम्बा कां दृष्टवती ?
8. राजा सुकृतशर्मा एकदा किम् अचिन्तयत् ?

2×3=6

V. द्वयोः ससन्दर्भा व्याख्यां लिखत ।

1. पूर्वं दत्तवरा देयी वरमेनमयाचत ।
2. शिरः पश्यामि भासस्य न गात्रम् ।
3. लीलामनुष्य हे विष्णो युवयोः करवाम किम् ?
4. ततो विहाय मां गत्वा वैकुण्ठं पृच्छतं युवाम् ।

2×3=6

VI. द्वयोः ससन्दर्भा व्याख्यां लिखत ।

1. न कोऽप्यर्थी मत्तो विमुखो याति ?
2. एषा वैद्यवेषं विधाय मह्यं जीवितं व्यतरत् ।
3. सत्यं दयालुरेवासि ।
4. राजन्! श्रवणोऽस्मि नाम्ना ।

2×3=6

VII. द्वौ लघुप्रश्नौ समाधत्त ।

1. कस्य जिह्वा घन्या ?
2. पार्थः द्रोणं किमिति अभ्यभाषत ?